

פרק ז

קדושה בהרחבה

הקדושה שבארץ ישראל היא דוקא זו המלאה עז וגבורה, וביחוד בהרחבה והתפרצות ימה וקדמה צפונה ונגבה, ולפעמים יש שמפני נפלאות גדולתה והרחבתה אינם מכילים אותה ומגיעים לידי נפילה גמורה.

ומאחר שתוכן הקדושה בא"י הוא בהרחבה ופריצת כל גבול, לכן בוחלת היא הארץ הזאת ביראת שמים מצומצמת, וביחוד יראת שמים עצובה, ודורשת היא דוקא את היראה הגדולה, שכוללת בקרבה המון שפעת מעשים גדולים, והמביאה מרץ רב, עז וגבורת קדש, שמחה רבה ועליזות עמוקה חמושה בגבורה, זהירות, זריזות ונקיזות, פרישות, טהרה וחסידות, ענוה, יראת חטא וקדושה, הכל בהרמוניא אחת גם יחד, ובלא זה אין הארץ מוצאת את אשרה, אושר העולמים שלה, והיא מתרעמת על הבאים שעריה בתוכן ובצורה של גלות, ובחבליה תזעק: בואו נא אלי ופקדוני בשמחה ובטוב לבב, התאמצו לשחרר אותי מידי זרים, שבעונותיכם ופשעיכם שולחה אמכם, ובנו נא את היכלי, היכל הקדש והמקדש, וחדשו בה את שירי הלויים על דוכנם, "שירו לד' שיר חדש, תהלתו בקהל חסידים, ישמח ישראל בעושי בני ציון יגילו במלכם" (תהלים קמ"ט א-ב).

[רמד]

פרק ח

תנועת החיים ממקור הקודש

תנועת החיים ממקור הקדש היא באה, "וחי בהם ולא שימות בהם" (יומא פה, ב), וזה כולל לכל רגשי החיים, לרבות גם את החפץ והרצון להקמת אנשים בעלי שאר רוח אשר ילכו לפני העם, אשר יצאו ואשר יבואו לפניהם, לדאוג בעד תקומתם בכל צביוניהם, שגם זה מתוך מקור הקדש הוא נובע.

גם ההרגשה בכל מעמקי הלב בצער הגלות, והחפץ להתנער מהשעבוד ולצאת ממנו, לא רק מצד מושגו הרוחני בלבד, אלא גם מצד מושגו החמרי — אף הם מיסודי היסודות המה, כי הרי שלילת כבוד עם קדשנו, שלילת הכרת זכותם בתור עם רודה ומושל, ואשר לו ארץ מיוחדת ולשון מיוחדת, היא שלילת כבוד עליון וחלול שמו יתברך, וחיבים להתאמץ בכל עז ועצמה להשיג את זה ככל האפשר.

אלא שמכיון שמתפקידנו ומיעודנו הוא לשאוף למניעת שפיכת דמים ומלחמות בארץ, על כן כל מאמצינו לתבוע כל זה, כפי שבאו ע"ז חזיוני הנבואה מדבר ד', הם אך מצד הצדק והיושר, ובעיקר לגלות לפני כל העולם חטאם ופשעם של העמים אשר רדפו ורודפים בלי חמלה עם שלם, עם קדוש, אשר הביא להם אושר ועושר, על לא חמס בכפם, ולכן כל זמן שלא מצא רגש המוסר און קשבת בעולם, לא היה אפשר כלל לדבר ולעורר על זה, ובמלחמה לא רצינו, שעל זה היתה השבועה שלא למרוד באומות, והיה צורך להכות עד שיתפתח רגש המוסר עכ"פ בחצונותו בעולם, ואז נוכל לתבוע גם מרודפינו ומשנאינו זכותנו הנצחית בשם הצדק.

ולא עלה על דעת שום אדם ישר שהתביעה הצודקת וההתארגנות לשם זה, לשם הוצאה לצדק משפטנו, לעורר תשומת לבות הישרים שבעמים שלא יגולו את הכבשה התמימה ולנהל כל הדברים עד כדי כיוון מדיני, — יביאו כל אלה לידי עזיבת הקדש, חלילה, כי אם

[רמה]

אדרבה, חזרה ותשובה לכל מה שמקודש לנו, וגעגועים להקמת ממלכת ישראל על פי האופי המיוחד להם — ולא לחקות את העמים אפילו בסדרים החצוניים — וביחוד לידי אותם החקים והמשפטים האלהיים, ולהחזיק ביותר את כל הנושנות ולהמשיכם אל תוך מעמקי החיים, וכל מה שמחזיקים בהם ביותר, משפרים את החיים ביתר אומץ ויתר גבורה, וגם מוסיפים בארות מים חיים באופנים המיוחדים רק לנו, ישראל עם קדוש.

פ ר ק ט

ב ח י נ ת נ ח

הדעה הנכונה, שלמען חדש חיינו בארץ קדשנו צריכים להסית דעת, חלילה, מן העבר הבלתי עובר, אינה אלא שפלות מכוערה, הנמכת רוח ותאות בשר, אשר למרות מה שהם טוענים להיות נאורים, הולכים הם חשכים ואין נוגה למו, שכן כל ההפרדות והפלוגים שבין העבר, ההווה והעתיד וההתנגשות שביניהם, לא ממקור ישראל יהלכו, כי נצח ישראל לא ישקר, העבר, ההווה והעתיד יחדיו ממוזגים, העבר אינו עובר, ההווה כבר הוא ויהיה, והעתיד מעולם ועד עולם הוא.

אמנם, למרות כל הלקויים הגדולים, אין להביט על כל מה שמתעורר לתחית ישראל וארצו כמו על דבר חיצוני, ויש להרגיש כי פוקד ד' את עמו והגיעה עת לחננה כי בא מועד, ולא לחנם הולכת ונבנית ארץ ישראל וענפינו נושאים פרי, שכל אלה הם הקץ המגולה (סנהדרין צח, א).

ואם לדאבוננו לא זכינו שכל זה יעשה בגלוי הקדושה, בכל זאת ישנם בזה רזים גדולים, שדוקא באופנים אלו הרשעה הולכת וכלה, נחנקת בעצם שבגרונה, ואנו צריכים לעלות על הר גבוה,

לבשר לציון וירושלים, להרים בכח את הקול, ולבלי לפחד מאומה, ולומר הנה אלהיכם, וכל מה שנעשה — הכל פעולות ד' המה, ויד ד' מוליכה אותנו אל השחרור המלא מכל מועקה רוחנית וחמרית, עד הגאולה השלמה.

ויש לנו לדעת כי בסדר הגאולה של עכשיו מתגלה בחינת נח, „נח איש צדיק תמים היה בדורותיו“ (בראשית ו', ט') אשר יאמר עליו „זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ד'“, (שם ה' כ"ט) והוא ענין החיאת הארץ ותחית העם, אשר יש דורשים לשבח ויש דורשים לגנאי, ושניהם אמת, יש דורשים לשבח לפי הדור ולפי ארך הגלות, וביחוד מאחר שגם אלה שנתרחקו מהרגשת הקדושה מחזיקים לפחות מעמד לבל יתערבו בין האומות ומתאמצים לבל יטושטש צביונם, ואין זה אלא מפני שבפנימיותם קשורים המה עם אלקי ישראל, „את האלקים התהלך נח“ (שם), ולפיכך כל מעשיהם נושאים חן עליון, „ונח מצא חן בעיני ד'“, (שם ו' ח') ויש גם דורשים לגנאי, כי לפי ערך המושגים שצריכים לבוא בדורו של אברהם, אין זה נחשב לכלום, ודרשה זו לגנאי פועלת באמת לישר את כל המעשים הנעשים לעינינו, להרימם ולהחיותם בטל ד'.

ועם זה גם נצני בשורה נראים פה ושם, גלויי אורות נשמת אברהם ההולכים וקוראים בשם ד', ובית ישראל הולך ונבנה, „הנצנים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו“ (שיר השירים ב' י"ב).

ומאחורי הנשמות האלה עומדת נשמתא דמשה ודופקת בלבנו, „כי שם ד' אקרא הבו גדל לאלקינו“ (דברים ל"ב ג'), לאמר: עתה שהגיעה עת דודים, אל לחשוב שיועילו לקומם את ישראל במושגים של קטנות, בוחלים המה ישראל בכאלה, גדלות מרובה הם רוצים, לטוס ולעוף במרומי הנשגבות, בבחינת „מגדל עז שם ד' בו ירוץ צדיק ונשגב“ (משלי יח י'), ובכן אחרי „כי שם ד' אקרא“, התרוממו ו„הבו גדל לאלקינו“.